

3. DZIEDZICTWO KULTUROWE GMINY OSIĘCINY

3.1. RYS HISTORYCZNY

Najwcześniejsze relikty osadnictwa pradziejowego na obszarze dzisiejszej gminy datują na początek neolitu, jego najstarsze ślady sięgają okresu sprzed 5000-7000 lat.

We wczesnym średniowieczu Kujawy należały do państwa piastowskiego. W początkowym okresie rozbicia dzielnicowego były połączone z Mazowszem i podlegały mazowieckim książętom dzielnicowym aż do końca XII w. Do 1173 r. rządził tu Bolesław Kędzierzawy, a w latach 1173-1186 jego syn Leszek Bolesławowic. Najprawdopodobniej w 1191 r. Kujawy przejął Bolesław, syn Mieszka III Starego, i władał nimi jako pierwszy książę kujawski aż do swej śmierci w 1195 r. W latach 1195-1202 rządy sprawował ojciec Bolesława, Mieszko III Stary. Następnie Kujawy powróciły do Mazowsza pod władzą Konrada Mazowieckiego, który tytułował się księciem mazowieckim i kujawskim.

W 1233 r. Konrad Mazowiecki wydzielił dla swego syna Kazimierza I księstwo kujawskie ze stolicą w Inowrocławiu. W czasie jego panowania Kujawy powiększyły się o ziemię bydgosko-wyszogrodzką oraz odnotowały znaczny postęp gospodarczy. W 1238 r. prawa miejskie uzyskał stołeczny Inowrocław. Wzniesiono w nim zamek. W 1253 r. w Byszewie osadzono cystersów. Po śmierci Kazimierza I w 1267 r. jego władztwo uległo podziałowi pomiędzy pięciu synów: Książę Siemomysł otrzymał księstwo inowrocławskie, w którego skład wchodził Inowrocław, Kruszwica, Radziejów, Słońsk, Bydgoszcz oraz Wyszogród. Władysław Łokietek otrzymał wówczas Księstwo Brzeskokujawskie. Siemomysł (1267-1287) prowadził wojnę z księciem wielkopolskim Bolesławem Pobożnym. W wyniku tych walk stracił w latach 1268-1285 na rzecz Wielkopolski kasztelanię bydgoską, kruszwicką i radziejowską, a także kasztelanię wyszogrodzką na rzecz Pomorza Gdańskiego w latach 1271-1296.

W 1287 r., po śmierci Siemomyśla, jego księstwo uległo podziałowi pomiędzy trzech synów. Leszek został księciem Inowrocławia, Przemysł – księciem Wyszogrodu i Bydgoszczy, a Kazimierz – Gniewkowa. W 1327 lub 1328 r., w początkach wojny polsko-krzyżackiej, król Polski Władysław Łokietek przejął księstwo brzeskie, inowrocławskie i bydgosko-wyszogrodzkie, przekazując ich władcom księstwo łęczyckie i sieradzkie. Wojna ta, mimo zwycięskiej bitwy pod Płowcami (1331 r.) skończyła się dla Polski porażką – zajęciem Kujaw. Krzyżacy utworzyli komturie w Brześciu i Kowalu oraz wójtostwo w Przedczu.

Całe terytorium Kujaw i Ziemi Dobrzyńskiej powróciły do Korony w wyniku pokoju zawartego w 1343 r. w Kaliszu. W XV wieku wykształciły się dwa województwa: inowrocławskie i brzesko-

kujawskie. Województwo brzesko-kujawskie składało się z pięciu powiatów: brzeskiego, radziejowskiego, kowalskiego, przedeckiego i kruszwickiego. W 1377 r. Kujawy brzeskie otrzymał w zarząd Piotr z Małochowa z obowiązkiem spłaty 2000 grzywien do skarbu królewskiego. Druga połowa XIV w. była okresem nie tylko likwidacji zniszczeń wojennych lecz i szybkiego rozwoju społeczno-ekonomicznego całego obszaru. Ponowna wojna polsko-krzyżacka w latach 1409-1435 zakończona została zawarciem pokoju w Brześciu 31 grudnia 1435 r., natomiast ostateczne zakończenie konfliktów z Krzyżakami zagwarantował pokój w Toruniu w 1466 r. W XV w. w województwie brzesko-kujawskim utrwaliły się rządy sejmikowe, na których szlachta województwa spotykała się początkowo w Brześciu lub w Radziejowie, a od 1510 r. sejmiki generalne kujawskie zbierały się już tylko w Radziejowie.

Najstarsze zapisy źródłowe o Osiecinach pochodzą z 1293 i 1295 r. (parafia) oraz z lat 1325–1326. Właścicielami wsi byli przedstawiciele rodu Pomianów. W XV-XVI w. wieś uległa podziałowi własnościowemu, rozwijała się jednak pomyślnie, stanowiła siedzibę parafii.

Kościelna Wieś to jedna z najstarszych wsi na Kujawach. Kościół parafialny pod wezwaniem św. Wawrzyńca został zbudowany w latach 1120-1124 z fundacji Piotra Dunina lub rodu Łabędziów. W 1489 r. do parafii Kościeliskiej należało 13 wsi: Kościelna Wieś, Bartłomiejowice, Bilno, Bodzanówek, Dunaj, Konary, Krotoszyn, Lekarzewice, Osłonki, Pocierzyn, Ruszki, Ujma Mała i Zagajewice.

Pod koniec XV w. źródła wymieniają wsie Borucin Major (Borucin) i Borucin Minor (Borucinek), które należały do parafii w Osiecinach. W obu wsiach działały wiatraki należące do parafii w Osiecinach. W drugiej połowie XVI w. Borucin należał do Dąbskich, Kruszyńskich i Boruckich, natomiast Borucinek posiadali Jan i Marcin Boruccy. Borucin był w okresie reformacji ośrodkiem ariańskim w latach 1585-1614 działał tu ariański zbor.

Pierwszymi znanymi właścicielami Jarantowic był ród Pomianów. W średniowieczu wieś należała do kasztelanii kruszwickiej, a w latach 1268-1272 radziejowskiej. Nazwa prawdopodobnie pochodzi od Jaranta, imienia rodowego Pomianów. W XV w. właściciele wsi przyjęli od niej nazwisko Jarantowskich. W latach 1560-1582 Jarantowice należały do Stanisława Siewierskiego, kasztelana kruszwickiego, później do m.in. Odrowążów i Kruszyńskich. Pod względem kościelnym Jarantowice obejmowała parafia w Osiecinach.

W XVI w. Krotoszyn należał prawdopodobnie do właścicieli Kościelnej Wsi, później do Kościeleckich (z Kościelca pod Inowrocławiem), a pod koniec XVIII w. do Boruckich herbu Rola. Wieś wchodziła w obręb parafii w Kościelnej Wsi.

Latkowo należało do parafii Płowce w powiecie radziejowskim. Zespół dworsko-parkowy powstał prawdopodobnie pod koniec XVIII w.

Pocierzyn w I połowie XVII w. wchodził w skład dóbr Stanisława Kościeleckiego, dworzanina i stronnika księcia Jeremiego Wiśniowieckiego, działającego na rzecz księcia na sejmikach wielkopolskich. Kościelecki posiadał wsie lub części wsi: Pocierzyn, Bodzanówek, Noć, Przewóz, Racięcín, Nowa Wieś, Warzywnio. Wniesiony przez narzeczoną Jadwigę Chudzyńską posag 15 000 zł zapisał na Poczerninie i Bodzanówku.

Zniszczenia wojenne spowodowane szwedzkim "potopem" doprowadziły do zubożenia i wyludnienia Kujaw. Kolejne zniszczenia przyniosły pierwsze lata XVIII w. związane z przemarszem przez teren Kujaw wojsk polskich, szwedzkich, saskich i rosyjskich podczas wojny północnej. Znaczne straty przyniosły również szerzące się w czasie wojen choroby epidemiczne, w tym epidemia dżumy. W 1707 r. Kozacy zdobyli Włocławek i spustoszyli okolice. Po 1710 r. sytuacja polityczna kraju zaczęła się normować i przez 60 lat Kujawy przeżywały względny spokój. Jednak ogólny brak stabilizacji politycznej kraju i wydarzenia związane z konfederacją barską doprowadziły do wkroczenia na Kujawy wojsk pruskich i I rozbioru, w wyniku którego omawiany obszar znalazł się na granicy Państwa Polskiego przy równoczesnym zajęciu przez Prusy woj. inowrocławskiego i części Kujaw związanych z Kruszwicą.

W XVII w. Osiećciny należały do Boruckich, Wilkostowskich i Gąsiorowskich. W latach osiemdziesiątych XVII w. przeszły w całości na własność rodziny Gąsiorowskich, a w 1789 r. stały się własnością Józefa Gzowskiego, później rodziny Skarbków.

W wyniku II rozbioru Polski w 1793 r. całe Kujawy znalazły się w granicach Prus Południowych podporządkowanych departamentowi w Piotrkowie Trybunalskim, z wyodrębnionymi powiatami w Brześciu, Radziejowie i Kowalu.

W 1793 r. miejscowość przypadła Prusom, wchodząc w skład prowincji Prusy Południowe. W 1807 r. po utworzeniu Księstwa Warszawskiego tereny gminy znalazły się w departamencie bydgoskim Księstwa. Po upadku Napoleona, na mocy traktatu wiedeńskiego utworzono Królestwo Polskie. W ramach Królestwa Polskiego Osiećciny znalazły się w obrębie województwa mazowieckiego (potem guberni warszawskiej), w powiecie nieszawskim.

W 1824 r. nadano Osiećcinom prawa miejskie, w związku z czym przeprowadzono regulację zabudowy, wytyczono rynek i nowe ulice. Próbowano zachęcić ludność żydowską do osiedlania się w nowopowstałym mieście, jednak rządowy plan przekształcenia Osiećcin w ośrodek przemysłowy nie powiodły się. W okresie represji rządu carskiego po upadku powstania styczniowego, Osiećciny, wraz z wielu innymi małymi miastami Królestwa, utraciły prawa miejskie w 1867 r.

Pod koniec XIX w. zaczęły tu powstawać drobne zakłady produkcyjne, m.in. młyny i gisernia, a dla potrzeb transportowych cukrowni w Brześciu Kujawskim wybudowano sieć kolejki

wąskotorowej łączącej Brześć mi in. z Osiecinami. Osiecinny stały się lokalnym centrum handlu i usług dla rolniczego zaplecza. Rolę taką spełniają do dziś.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości Osiecinny znalazły się w granicach województwa warszawskiego, a od 1938 r. – do pomorskiego. Po klęsce wrześniowej zostały wcielone bezpośrednio do III Rzeszy, w ramach prowincji „Kraj Warty”, rejencji inowrocławskiej, w powiecie ciechocińskim. Po wyzwoleniu Polski z okupacji niemieckiej Osiecinny włączono do województwa bydgoskiego, a po reformie administracyjnej Gierka w 1975 r. – do województwa włocławskiego. Od 1999 r. są siedzibą gminy w powiecie radziejowskim, należącym do województwa kujawsko-pomorskiego.

3.2. ZASOBY DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY OSIĘCINY

3.2.1. WYKAZ ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTKÓW WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

Borucin

- zespół dworski, poł. XIX, nr rej.: 365/A z 17.07.1995:

- dwór
- park, 2 poł. XIX

Borucinek

- zespół dworski, nr rej.: 241/A z 4.11.1987:

- dwór, XIX/XX
- park, XIX/XX

Jarantowice

- zespół dworski, nr rej.: 235/A z 12.10.1987:

- dwór, ok. 1920
- park z aleją dojazdową, pocz. XX
- gorzelnia, 1907

Kościelna Wieś

- kościół par. pw. św. Wawrzyńca, poł. XII, XV, XVIII, nr rej.: A/453 z 18.04.1955

- zespół dworski:

- dwór (ruina), XVIII/XIX, nr rej.: 4/A z 28.04.1966
- park, przed 1880, nr rej.: 242/A z 4.11.1987

Krotoszyn

- park dworski, k. XIX, nr rej.: 245/A z 4.11.1987

Latkowo

- park dworski, XVIII-XIX, nr rej.: 237/A z 20.10.1987

Osięciny

- zespół kościoła par. pw. Opieki MB, poł. XIX, nr rej.: A/703/1-3 z 19.02.1981 i z 26.10.1998:

- kościół, 1845-1855

- cmentarz przykościelny, poł. XIX

- ogrodzenie z bramą, mur.

- zespół dworski, XVIII/XIX, 1930:

- dwór, 1 ćw. XIX, nr rej.: 72/7/A z 28.04.1966

- park, XVIII/XIX, nr rej.: 238/A z 20.10.1987

- folwark, ok. 1930, nr rej.: j.w.

Pocierzyn

- park dworski, k. XIX, nr rej.: 243/A z 4.11.1987

Szalonki

- park dworski, XIX, nr rej.: 244/A z 4.11.1987

3.2.2. ZABYTKI NIERUCHOME OBJĘTE GMINNĄ EWIDENCJĄ ZABYTKÓW

Gminna ewidencja zabytków Osięcin składa się z kart adresowych obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy Osięciny.

Karty adresowe zawierają następujące informacje o obiekcie:

- 1) Nazwa
- 2) Czas powstania
- 3) Dane adresowe
- 4) Przynależność administracyjna
- 5) Forma ochrony
- 6) Fotografie.
- 7) Mapka orientacyjna

3.2.3. ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE

Istnieje konieczność uwzględniania zaleceń konserwatorskich w stosunku do terenów obejmujących stanowiska wymienione w Archeologicznym Zdjęciu Polski. Karty obszarów i

stanowisk Archeologicznego Zdjęcia Polski są dostępne u Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Toruniu.

Zabytki archeologiczne stanowią jedną z najciekawszych kategorii dziedzictwa kulturowego. W wielu przypadkach są jedynym źródłem informacji o rozwoju i charakterze osadnictwa na konkretnym terenie. Ważna rola dziedzictwa archeologicznego została także podkreślona w zapisach „Europejskiej konwencji o ochronie archeologicznego dziedzictwa kulturowego” z La Valetta, która uznała je za źródło *zbiorowej pamięci europejskiej i instrument dla badań historycznych i naukowych*. Z zapisu tego wynika konieczność umiejętnego pogodzenia dwóch podstawowych celów działań ochronnych i opiekuńczych w odniesieniu do dziedzictwa archeologicznego:

- 1) dokładne rozpoznanie, zadokumentowanie i popularyzacja zabytków archeologicznych narażonych na zniszczenie (inwestycje, przyczyny naturalne);
- 2) zachowanie dla przyszłych pokoleń jak największej liczby zabytków archeologicznych (możliwych do rozpoznania nowszymi metodami, zwłaszcza nieinwazyjnymi).

A. Ochrona zabytków archeologicznych

Ochrona zabytków archeologicznych jest w Polsce uregulowana przepisami *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* oraz pakietem odpowiednich aktów wykonawczych (rozporządzeń Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego).

Ochronę dziedzictwa archeologicznego (znajdującą się w gestii właściwej administracji państwowej i w części samorządowej) oraz określenie definicji zabytku archeologicznego i badań archeologicznych zapewniają w szczególności przepisy ww. *Ustawy...*:

art. 3, pkt. 4

zabytek archeologiczny – zabytek nieruchomy, będący powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;

art. 3, pkt. 11

badania archeologiczne – działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego;

art. 6, ust. 1, pkt. 3

Ochronie i opiece podlegają bez względu na stan zachowania:

- 1) *zabytki archeologiczne będące, w szczególności:*
 - a) *pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,*
 - b) *cmentarzyskami,*
 - c) *reliktami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.*

art. 7

Formami ochrony zabytków są:

- 1) *wpis do rejestru zabytków;*
- 2) *uznanie za pomnik historii;*
- 3) *utworzenie parku kulturowego;*
- 4) *ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.*

B. OCHRONA STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH

1. Konieczność inwentaryzacji i dokumentacji obszarów archeologicznych objętych strefami ochronnymi przed podjęciem tam prac ziemnych.
2. Konieczność uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkich działań w obrębie stanowisk archeologicznych.
3. Zakaz inwestowania na terenie stanowisk o własnej formie krajobrazowej, a także na obszarze przylegającym bezpośrednio do nich.
4. Konieczność zgłaszania przedmiotów, co do których istnieje przypuszczenie, że mogą być zabytkiem.

4. ANALIZA STRATEGICZNA SWOT

Perspektywy rozwoju gminy – mocne i słabe strony oraz wynikające stąd szanse i zagrożenia dla ochrony środowiska kulturowego

Mocne strony	Słabe strony	Szanse dla ochrony środowiska kulturowego	Zagrożenia dla ochrony środowiska kulturowego
<p>zespół ruralistyczny Kościelnej Wsi</p> <p>znaczna ilość zabytkowych zespołów dworsko-parkowych</p> <p>cenne zespoły kościelne w Osiecinach, a szczególnie w Kościelnej Wsi</p> <p>przebieg autostrady A1 w pobliżu gminy</p> <p>bliskość Włocławka</p>	<p>zły stan zachowania niektórych obiektów zabytkowych, m.in. parków podworskich oraz niektórych dworów</p> <p>zbyt mała wiedza turystów o walorach turystycznych i kulturowych gminy</p> <p>znaczna odległość od wielkich aglomeracji</p>	<p>wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego dla rozwoju turystyki</p> <p>zwiększenie wiedzy o walorach gminy wśród potencjalnych turystów</p> <p>promowanie tworzenia gospodarstw agroturystycznych na terenach wiejskich gminy</p> <p>kontynuacja działań na rzecz włączenia dziedzictwa kulturowego w budowanie tożsamości społeczności lokalnej</p> <p>rozszerzenie działań renowacyjnych obiektów zabytkowych</p>	<p>potencjalna groźba utraty części obiektów zabytkowych zagrożonych dewastacją</p> <p>niedocenywanie znaczenia dziedzictwa kulturowego</p> <p>groźba zupełnego zniszczenia części parków podworskich</p>

5. CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA W ZAKRESIE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO NA LATA 2017 – 2020 DLA GMINY OSIĘCINY

5.1. OCENA STANU ŚRODOWISKA KULTUROWEGO I GŁÓWNE POSTULATY

Polityka ochrony dziedzictwa kulturowego gminy powinna iść w kierunku utrwalenia układu przestrzennego Osiecin i Kościelnej Wsi oraz zespołów dworsko-parkowych, a także dbałości o zachowanie oryginalnej substancji zabytkowej, jej dobry stan oraz efektowny wygląd. Zadbane zabytki stanowią jeden z ważniejszych czynników stanowiących o prestiżu gminy.

Układowi przestrzennemu Osiecin i Kościelnej Wsi nie zagraża bezpośrednio niebezpieczeństwo – w Osiecinach zachował się układ urbanistyczny miasteczka z dużym rynkiem oraz rozplanowaniem zabudowy charakterystycznym dla I połowy XIX w, a w Kościelnej Wsi nie widać na razie tendencji do przekształcania układu ruralistycznego. Natomiast część zespołów dworsko-parkowych znajduje się w niezadowalającym lub złym stanie. Dotyczy to parków w Bilnie, Borucinie, Borucinku, Konarach, Kościelnej Wsi, Krotoszynie, Szalonkach, a szczególnie w Lekarzewicach, Osłonkach, Pułkownikowie i Zagajewicach. W większości zespołów dworsko-parkowych zniszczeniu lub daleko idącym przekształceniom uległy dwory. Nie istnieją już dwory w Bilnie, Krotoszynie, Latkowie, Poczerninie, Szalonkach, a w Kościelnej Wsi i Pułkownikowie popadły w ruinę. Znacznie przekształcone są dwory w Borucinku, Konarach, a w mniejszym stopniu – w Osłonkach. W dobrym stanie utrzymały się dwory w Borucinie, Lekarzewicach, Osiecinach, Zagajewicach oraz pałac w Jarantowicach.

Zespoły kościelne w Kościelnej Wsi, Osiecinach i Ruszkach oraz budynki wchodzące w skład zespołów folwarcznych w Jarantowicach i Osiecinach zachowały się w dobrym stanie.

Zabytkowe cmentarze w Kościelnej Wsi i Osiecinach są w zasadzie dobrze utrzymane, renowacji wymaga jednak część starszych nagrobków na cmentarzu w Osiecinach oraz XVIII-wieczna kaplica i niektóre nagrobki na cmentarzu w Kościelnej Wsi.

W zabytkowym układzie urbanistycznym Osiecin oraz układzie ruralistycznym Kościelnej Wsi ochronie podlegają linie zabudowy, ciągi komunikacyjne, podziały gruntowe, skala zabudowy oraz dominanty – kościoły parafialne w tych miejscowościach.

Duże znaczenie kulturowe dla gminy mają liczne tu zespoły dworsko-parkowe. Powinien powstać program renowacji i rewitalizacji tych zespołów.

Do rejestru zabytków proponuje się wpisać kaplicę z XVIII w. na cmentarzu w Kościelnej Wsi, dzwonicę kościoła parafialnego w Kościelnej Wsi z połowy XIX w. oraz plebanię kościoła parafialnego w Osiecinach z 1880 r.

5.2. PRIORYTETY I CELE STRATEGICZNE**PRIORYTET 1. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania oraz poprawa i utwalenie ładu przestrzennego zgodnie z zasadą dobrej kontynuacji**

CEL STRATEGICZNY 1. Wykorzystanie środków prawnych dla poprawy ładu przestrzennego oraz stanu zachowania obiektów zabytkowych

CEL STRATEGICZNY 2. Finansowanie ze środków gminy działań związanych z ochroną zabytków

CEL STRATEGICZNY 3. Wspieranie inicjatyw sprzyjających ochronie zabytków

PRIORYTET 2. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego dla promocji turystycznej gminy i utwalenia tożsamości lokalnej mieszkańców gminy

CEL STRATEGICZNY 4. Promocja dziedzictwa kulturowego gminy

CEL STRATEGICZNY 5. Umocnienie tożsamości lokalnej mieszkańców gminy

5.3. CELE I DZIAŁANIA USTALANE W PROGRAMIE OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA GMINY OSIĘCINY NA LATA 2017 – 2020 (WRAZ Z TERMINARZEM)**5.3.1. CEL STRATEGICZNY 1 WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW PRAWNYCH DLA POPRAWY ŁADU PRZESTRZENNEGO ORAZ STANU ZACHOWANIA OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH**

Działania wynikające z realizacji Celu Strategicznego 1 mają za zadanie wykorzystanie instrumentów prawnych, przewidzianych przez ustawy o ochronie zabytków oraz planowaniu przestrzennym, do ochrony dziedzictwa kulturowego Gminy.

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	Działania	Terminarz Działań
CEL STRATEGICZNY 1. Wykorzystanie środków prawnych dla poprawy ładu przestrzennego oraz	CEL OPERACYJNY 1. Wykorzystanie miejscowych planów zagospodarowania	Działanie 1. Uchwalanie i aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla	sukcesywnie

stanu zachowania obiektów zabytkowych	przestrzennego i innych instrumentów planistycznych jako instrumentu przyczyniającego się do poprawy ładu przestrzennego gminy oraz ochrony zabytków	obszarów o wysokiej wartości środowiska kulturowego, uwzględniających kwestie ochrony środowiska kulturowego	
		Działanie 2. Ujmowanie w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzjach o warunkach zabudowy zapisów o ochronie obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków i gminnej ewidencji zabytków	sukcesywnie w miarę wydawania decyzji
	CEL OPERACYJNY 2. Monitorowanie stanu zachowania zabytków oraz sporządzenie na tej podstawie zaktualizowanej Gminnej Ewidencji Zabytków i nowej edycji „Programu opieki nad zabytkami”	Działanie 3. Aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków w zakresie obiektów nieruchomości na podstawie oględzin w terenie	każdorazowo przed sporządzeniem nowej edycji „Programu opieki nad zabytkami”
		Działanie 4. Sporządzenie sprawozdania z realizacji „Programu opieki nad zabytkami”	do września 2018 r.

		Działanie 5. Sporządzenie następnej edycji „Programu opieki nad zabytkami”	do września 2020 r.
	CEL OPERACYJNY 3. Współpraca z władzami konserwatorskimi w zakresie zabezpieczenia i objęcia ochroną prawną szczególnie wartościowych zabytków	Działanie 6. Współpraca przy opracowywaniu wniosków do Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wpisanie najcenniejszych zabytków do rejestru zabytków	sukcesywnie
		Działanie 7. Informowanie władz konserwatorskich o zagrożeniu budowli zabytkowych i ładu przestrzennego w gminie	sukcesywnie

5.3.2. CEL STRATEGICZNY 2

W ramach Celu Strategicznego 2 ujęte są działania mające na celu wykorzystanie środków finansowych Gminy dla poprawy stanu substancji zabytkowej obiektów należących do Gminy, dofinansowanie prac remontowych/restauracyjnych wykonywanych przez właścicieli w obiektach (nienależących do Gminy) wpisanych do rejestru zabytków, prowadzenie prac renowacyjnych i sanacyjnych w poszczególnych modułach przestrzeni publicznej oraz działania na rzecz uporządkowania ulic, chodników, małej architektury.

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	Działania	Terminarz Działań
CEL STRATEGICZNY 2. Finansowanie ze środków	CEL OPERACYJNY 4. Dbłość o stan	Działanie 8. Remonty i renowacja obiektów	zgodnie z załączoną listą obiektów

gminy działań związanych z ochroną zabytków	zachowania zabytków będących własnością gminy	zabytkowych będących własnością gminy, w sposób zgodny z zaleceniami konserwatorskimi	przewidzianych do remontu/ restaurowania w latach 2017-2020
		Działanie 9. Porządkowanie ulic, chodników, małej architektury, szczególnie w obrębie zabytkowych układów przestrzennych	zgodnie z załączonym planem prac
	CEL OPERACYJNY 5. Pomoc w renowacji zabytków nie będących własnością gminy	Działanie 10. Dotacje na finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków	zgodnie z załączoną listą
		Działanie 11. Zwolnienie od podatku od nieruchomości obiektów włączonych do Gminnej Ewidencji Zabytków	na podstawie uchwały Rady Gminy oraz wniosków właścicieli nieruchomości

5.3.3. CEL STRATEGICZNY 3

Działania ujęte w ramach realizacji Celu Strategicznego 3 mają za zadanie wspieranie inicjatyw właścicieli nieruchomości zabytkowych, inwestorów, a także organizacji NGO, zmierzających do poprawy stanu obiektów zabytkowych.

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	Działania	Terminarz Działań
CEL STRATEGICZNY 3.	CEL OPERACYJNY 6.	Działanie 12. Podjęcie	sukcesywnie

Wspieranie inicjatyw sprzyjających ochronie zabytków	Pomoc przy pozyskiwaniu środków budżetowych i unijnych przeznaczonych na remonty i restauracje obiektów zabytkowych	starań o uzyskanie dotacji z funduszy ministerialnych i europejskich, przeznaczonych na remonty i restaurację obiektów zabytkowych	
		Działanie 13. Stworzenie projektu polegającego na zapoznaniu właścicieli zabytków z możliwościami rozwinięcia własnej działalności gospodarczej w oparciu o posiadane nieruchomości zabytkowe	do września 2018 r.
		Działanie 14. Opracowanie programu renowacji zespołów dworsko-parkowych	do września 2018 r.
		Działanie 15. Koordynacja realizacji programu renowacji zespołów dworsko-parkowych	od września 2018 r.

5.3.4. CEL STRATEGICZNY 4.

Działania wynikające z realizacji Celu Strategicznego 4 mają za zadanie promocję turystyczną gminy wśród jej mieszkańców, a także wśród potencjalnych turystów spoza gminy

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	Działania	Terminarz Działań
CEL STRATEGICZNY 4. Promocja dziedzictwa kulturowego gminy	CEL OPERACYJNY 7. Publikacja materiałów promujących dziedzictwo kulturowe gminy	Działanie 16. Opracowanie przewodnika ukazującego dziedzictwo historyczne gminy oraz eksponującego zabytki, walory krajobrazowe gminy, a także promującego branżę turystyczną, hotelowa i gastronomiczną – we współpracy z zainteresowanymi podmiotami	do września 2018 r.
		Działanie 17. Publikacja przewodnika na stronach internetowych gminy	do września 2018 r.
		Działanie 18. Wydanie przewodnika w formie papierowej	do września 2020 r.

5.3.5. CEL STRATEGICZNY 5

Działania zgrupowane w ramach Celu strategicznego 5 mają na celu umocnienie tożsamości lokalnej mieszkańców gminy, co jest szczególnie ważne w związku z dużym udziałem wśród nich ludności napływowej.

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	Działania	Terminarz Działań
CEL STRATEGICZNY 5. Umocnienie tożsamości lokalnej mieszkańców gminy	CEL OPERACYJNY 8. Zwiększenie wiedzy i świadomości społecznej na temat dziedzictwa kulturowego gminy	Działanie 19. Wprowadzenie do programów szkolnych elementów wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym z wykorzystaniem opracowanego przewodnika	od września 2019 r.
		Działanie 20. Wprowadzenie pracowników Urzędu Gminy, policji, nauczycieli, właścicieli nieruchomości zabytkowych w kwestie związane z dziedzictwem kulturowym gminy i koniecznością jego ochrony	od września 2018 r. coroczne seminaria poświęcone dziedzictwu kulturowemu gminy
	CEL OPERACYJNY 9. Inne formy kultywowania tożsamości kulturowej mieszkańców gminy	Działanie 21. Wykorzystanie imprez masowych organizowanych w gminie do ugruntowania tożsamości kulturowej mieszkańców gminy	w czasie imprez masowych organizowanych przez Urząd Gminy

5.3. FINANSOWANIE REALIZACJI „PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI”

5.3.1. PRZYDZIAŁ OBOWIĄZKÓW DLA PRACOWNIKA ZATRUDNIONEGO W URZĘDZIE GMINY DO WYKONYWANIA ZADAŃ PRZEWIDYWANYCH PRZEZ „PROGRAM ...”.

Do zadań tych będzie należało wykonanie:

Sporządzenie sprawozdania z realizacji „Programu opieki nad zabytkami”;

Współpraca przy opracowywaniu wniosków do Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego

Konserwatora Zabytków o wpisanie najcenniejszych zabytków do rejestru zabytków;

Informowanie władz konserwatorskich o zagrożeniu budowli zabytkowych i ładu przestrzennego w gminie;

Podjęcie starań o uzyskanie dotacji z funduszy ministerialnych i europejskich, przeznaczonych na remonty i restaurację obiektów zabytkowych;

oraz koordynacja realizacji pozostałych działań.

5.3.2. FINANSOWANIE WYKONANIA DZIAŁAŃ PRZEWIDZIANYCH W „PROGRAMIE ...”

Zadania te to:

Remonty i restaurowanie obiektów zabytkowych będących własnością gminy, w sposób zgodny z zaleceniami konserwatorskimi;

Porządkowanie ulic, chodników, małej architektury, szczególnie w obrębie zabytkowych układów przestrzennych;

Dotacje na finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków;

Zwolnienie z podatku od nieruchomości właścicieli obiektów włączonych do Gminnej Ewidencji Zabytków;

Udział w rewitalizacji zespołów dworsko-parkowych

Opracowanie przewodnika ukazującego dziedzictwo historyczne gminy oraz eksponującego zabytki, walory krajobrazowe gminy, a także promującego branżę turystyczną, hotelowa i gastronomiczną – we współpracy z zainteresowanymi podmiotami;

Wydanie przewodnika w formie papierowej.

5.5. MONITORING REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Zgodnie z Ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wójt/burmistrz/prezydent ma obowiązek sporządzania, co dwa lata sprawozdań z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami i przedstawiania go do akceptacji przez Radę Gminy.

Wyniki osiągnięte przy realizacji Programu Opieki nad Zabytkami powinny być oceniane na podstawie stopnia realizacji działań wyszczególnionych powyżej.

5.6. INSTRUMENTARIUM GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

5.6.1. INSTRUMENTY PRAWNE:

- 1) przepisy ustawowe
- 2) programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.
- 3) miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
- 4) wynikające z przepisów ustawowych dokumenty wydawane przez wojewódzkiego konserwatora zabytków;

5.6.2. INSTRUMENTY KOORDYNACJI:

- 1) strategia rozwoju gminy;
- 2) plany rozwoju lokalnego;
- 3) programy rozwoju infrastruktury gminy;
- 4) programy ochrony środowiska przyrodniczego;
- 5) programy prac konserwatorskich;
- 6) studia i analizy, koncepcje;
- 7) plany rewitalizacji;
- 8) umowy i porozumienia;
- 9) kontrakty;
- 10) prowadzenie instytucji, w tym tworzenie podmiotów prawnych;
- 11) współpraca z wojewódzkim konserwatorem zabytków
- 12) współpraca z sąsiednimi samorządami w celu wypracowania wspólnej polityki ochrony środowiska kulturowego i przyrodniczego
- 13) współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi;

14) współpraca z diecezją w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami.

5.6.3. INSTRUMENTY FINANSOWE:

- 1) dotacje;
- 2) subwencje;
- 3) dofinansowania;
- 4) nagrody;
- 5) zachęty finansowe;
- 6) zbiórki społeczne;
- 7) programy operacyjne uwzględniające finansowanie z funduszy Wspólnoty Europejskiej.

5.6.4. INSTRUMENTY SPOŁECZNE:

- 1) pozyskanie poparcia społecznego na rzecz ochrony środowiska kulturowego;
- 2) edukacja kulturowa;
- 3) informacja nt. znaczenia dziedzictwa kulturowego dla rozwoju gminy;
- 4) współdziałanie z organizacjami społecznymi;

5.6.5. INSTRUMENTY KONTROLNE:

- 1) monitoring stanu środowiska kulturowego.
- 2) aktualizacja bazy danych geodezji i gospodarki gruntami, infrastruktury technicznej, stanu zagospodarowania przestrzennego gminy, stanów technicznych obiektów zabytkowych.

Przewodniczący
Rady Gminy Osiećciny
Ryszard Błaszczyk